
SWorld
Germany

Pikas O.B., Skalska D., Titarenko O.V., Kushnirov P.V., Savchenko S. et al.

**INTELLEKTUELLES KAPITAL - DIE GRUNDLAGE
FÜR INNOVATIVE ENTWICKLUNG**

**MEDIZIN, PSYCHOLOGIE UND SOZIOLOGIE, PHILOSOPHIE, RECHTS- UND
POLITIKWISSENSCHAFTEN, KUNSTGESCHICHTE UND KULTUR**

***INTELLECTUAL CAPITAL IS THE FOUNDATION OF
INNOVATIVE DEVELOPMENT***

**MEDICINE, PSYCHOLOGY AND SOCIOLOGY, PHILOSOPHY, LEGAL AND POLITICAL
SCIENCES, ART HISTORY AND CULTURE**

Monographic series «European Science»

Book 48. Part 4.

*In internationalen wissenschaftlich-geometrischen Datenbanken enthalten
Included in International scientometric databases*

MONOGRAPHIE
MONOGRAPH

*ScientificWorld-Net Akhat AV
Karlsruhe 2026*

Authors:

Titarenko O.V. (1), Tonkopei Y. (2), Pikas P.B. (3), Pikas O.B. (4),
Kushnirov P.V. (5), Oleksenko S. (6), Savchenko S. (6), Khomenko O. (6),
Skalska D. (7), Yelisieieva S.V. (8), Vitychuk M. (9), Ronska O. (10),
Petruk D. (11), Dovhan M.H. (12)

Reviewers:

Smorzhevskiy V. Yo., Doctoral, professor Shupyk National Healthcare University of Ukraine,
Kyiv – 3
Petrenko V.I., Doctoral, professor Department of Phtysiology and Pulmonology, Bogomolets
National Medical University, Kyiv, Ukraine – 4
Mykhailo Palahniuk, head of department of Social Studies, Ph.D. In Philosophy, Ivano-
Frankivsk National Technical University of Oil and Gas - 7
Nadiia Rusko, Associate Professor, Candidate of Philosophy, VSP "Kalusky Vocational
College of Economics, Rights and Information Technologies IFNTUNG" - 7
Horbanev Ihor Mykolaiovych, Professor of the Criminal Law Disciplines Department,
Candidate of Legal Sciences, Senior Science Specialist, Associate Professor, Odesa
State University of Internal Affairs - 8

Intellektuelles Kapital - die Grundlage für innovative Entwicklung:
Medizin, Psychologie und Soziologie, Philosophie, Rechts- und
Politikwissenschaften, Kunstgeschichte und Kultur. Monografische Reihe
«Europäische Wissenschaft». Buch 48. Teil 4. 2026.

Intellectual capital is the foundation of innovative development:
Medicine, Psychology and Sociology, Philosophy, Legal and Political
Sciences, Art History and Culture. Monographic series «European
Science». Book 48. Part 4. 2026.

ISBN 978-3-98924-146-6

DOI: 10.30890/2709-2313.2026-48-01

Published by:

ScientificWorld-NetAkhatAV

Lußstr. 13

76227 Karlsruhe, Germany

e-mail: editor@promonograph.org

site: <https://desymp.promonograph.org>

Copyright © Authors, 2026

Copyright © Drawing up & Design. ScientificWorld-NetAkhatAV, 2026

CHAPTER 6

PEDAGOGICAL CONDITIONS FOR FORMING PSYCHOSOCIAL SUPPORT FOR TEACHERS IN A DIGITAL EDUCATIONAL ENVIRONMENT

Introduction 76

 6.1. Analysis of the problem of pedagogical conditions of psychosocial support for teachers 78

 6.2. Research methodology 81

 6.3. Presentation of the main material of the study 82

Conclusions 90

CHAPTER 7

POSTMODERN PHILOSOPHY: SPECIFICS OF RESEARCHING AESTHETIC NARRATIVES IN EUROPEAN SCIENCE

Introduction 91

 7.1. Methodology and categorical-conceptual foundations of postmodernism 93

 7.2. Dynamics of the aesthetics of post-structuralism narratives (C. Lévi-Strauss, M. Foucault, J. Lacan, R. Barthes, J. Kristeva) 100

 7.3. Aesthetic strategies of postmodern narratives (J. Derrida, J. Deleuze, F. Guattari, J.-F. Lyotard) 111

Conclusions 122

CHAPTER 8

PECULIARITIES OF CONDUCTING AN INTERROGATION VIA VIDEOCONFERENCE WITH THE INVOLVING OF AN INTERPRETER

Introduction 124

 8.1. Current condition of specialists' participation in interrogations 126

 8.2. Peculiarities of the involving an interpreter during an interrogation conducted via videoconference 127

Conclusions 132

CHAPTER 9

LEGAL STRUCTURING OF REAL ESTATE INVESTMENT PORTFOLIOS IN THE UNITED STATES: INDIVIDUAL INVESTORS, LLCs, AND TRUST STRUCTURES

Introduction 134

 9.1. Legal status of the individual investor in the u.s. real estate sector 136

 9.2. The use of llocs as a legal instrument for structuring real estate investments 137

 9.3. Trust structures in the system of real estate investment structuring 139

Conclusions 141

KAPITEL 6 / CHAPTER 6⁶
**PEDAGOGICAL CONDITIONS FOR FORMING PSYCHOSOCIAL
SUPPORT FOR TEACHERS IN A DIGITAL EDUCATIONAL
ENVIRONMENT**

DOI: 10.30890/2709-2313.2026-48-04-042

Вступ

Сучасна освіта в Україні переживає період глибоких трансформацій, пов'язаних із цифровізацією освітнього процесу та впливом соціальних і воєнних викликів. Педагоги змушені одночасно адаптуватися до нових цифрових платформ, інтегрувати інформаційно-комунікаційні технології у навчання та підтримувати ефективну взаємодію з учнями, їх батьками, колегами та адміністрацією закладу освіти. Такі умови роботи суттєво підвищують вимоги до психоемоційної стійкості та професійного благополуччя педагогів, а також визначають нагальну потребу системної психосоціальної підтримки вчительства у закладі освіти.

Цифрове освітнє середовище формує як нові можливості, так і додаткові джерела стресу для педагогів. Постійне використання цифрових технологій, освітніх платформ, онлайн-комунікацій, електронної звітності та дистанційного навчання певною мірою призводить до цифрового перевантаження, емоційної втоми та зниження продуктивності. Водночас, наявність підтримки з боку колег, адміністрації та професійних спільнот є ключовим ресурсом для психосоціальної стійкості, що сприяє ефективній адаптації педагогів до умов цифровізації та зберігає психологічне благополуччя.

Проблема психосоціальної підтримки педагогів, які перебувають в умовах постійного зростання вимог і змін цифрового простору, особливо актуалізується в контексті воєнного стану в Україні. Адже стресові фактори, пов'язані з загрозами безпеки, невизначеністю та змінами в освітньому процесі, впливають на здатність педагогів підтримувати власну емоційну стабільність та ефективно виконувати професійні функції.

⁶*Authors: Oleksenko Svitlana, Savchenko Svitlana, Khomenko Olena*

Author's sheets: 0,68

Дослідження останніх років підтверджують думку авторів, що педагоги значною мірою потребують підвищення кваліфікації з питань надання психосоціальної підтримки, адже такі практики безпосередньо впливають на їх психоемоційний стан, професійну ефективність та здатність адаптуватися до цифрового освітнього середовища.

Таким чином можемо констатувати, що існує потреба у системному вивченні педагогічних умов, які сприяють формуванню психосоціальної підтримки, визначенні факторів зниження цифрового стресу та підвищення психологічного благополуччя педагогів. Дослідження таких питань дасть змогу оптимізувати організацію освітнього процесу, підвищити ефективність професійної діяльності, стабілізувати психологічний стан освітян, підвищити цифрову стресостійкість і активізувати використання цифрових інструментів психологічної підтримки.

Метою даної статті є визначення педагогічних умов, що забезпечують формування психосоціальної підтримки педагогів у цифровому освітньому середовищі.

Завдання для реалізації поставленої мети:

- проаналізувати сучасні наукові дослідження щодо психосоціальної підтримки педагогів в умовах цифровізації освіти;
- з'ясувати основні фактори цифрового середовища, що впливають на психоемоційний стан і професійне благополуччя педагогів;
- визначити педагогічні умови формування ефективної психосоціальної підтримки вчительства у цифровому освітньому середовищі;
- провести оцінку суб'єктивного психологічного благополуччя респондентів.

6.1 Аналіз проблеми педагогічних умов психосоціальної підтримки педагогів.

Тільки впродовж останніх років до наукового дискурсу щодо питань психосоціальної підтримки та цифрової стресостійкості зверталось чимало українських і зарубіжних науковців. Зокрема, цифрову стресостійкість як здатність людини ефективно адаптуватися до впливу цифрового середовища, зберігаючи психологічну рівновагу, продуктивність діяльності та професійне благополуччя під час використання інформаційно-комунікаційних технологій, визначила група науковців: Ozturk, F., Çalışkan, B., & Oguz-Duran, N. На їхню експертну думку, в умовах постійних змін цифрового простору цифрова резильєнтність набуває особливого значення, оскільки визначає здатність людини ефективно взаємодіяти з технологіями, підтримувати психологічне благополуччя та продуктивність діяльності [1].

Розвиток цифрової та інформаційно-комунікаційної компетентності як складової професійної компетентності педагогічних працівників досліджували: Базелюк О. В., Воротнікова І. П., Грицай Я. Г., Дементієвська Н. П., Захар О. Г., Кайдалова Л. Г., Морзе Н. В., Нанаєва Т. В., Пасічник О. В., Чернікова Л. А. та інші [10; 2; 5].

Згадані українські дослідники визначають цифрову стресостійкість педагогів як результат інтеграції професійних, психологічних та когнітивних навичок, що забезпечують ефективну адаптацію до цифрового освітнього середовища, протидію інформаційному перевантаженню та підтримку психологічного благополуччя.

М. Шпак визначає стресостійкість як «здатність особистості протистояти стресу, чинити опір. Стійкість організму до стресу вчена вважає корисною захисною функцією, яка дає змогу людині успішно адаптуватися до умов навколишнього середовища, протидіяти негативному впливу зовнішніх і внутрішніх стресогенних чинників» [16].

А. Данко [3], І. Ткачук і Ю. Луценко [14] у своїх наукових розвідках

доводять, що психосоціальна підтримка педагогів у сучасних умовах стає критично важливою для збереження їх психоемоційного благополуччя, ефективності професійної діяльності та стресостійкості, особливо в умовах цифровізації освіти та війни, що триває [3; 14].

Окрім того, О. Іванюк додає, що соціальні трансформації та нестабільність робочого середовища прямо впливають на психологічний стан педагогів, що вимагає системної та комплексної підтримки [4].

Науковці Ткачук І.М. і Луценко Ю.А. також підкреслюють, що ефективна психосоціальна підтримка у закладах освіти сприяє зниженню рівня стресу, підвищенню адаптаційних можливостей особистості та збереженню психологічного здоров'я педагогів [14]. У контексті цифровізації освіти ця проблема набуває нових вимірів, оскільки збільшується інформаційне навантаження, змінюється характер професійної взаємодії та підвищуються вимоги до емоційної стійкості педагогів.

Так, згідно з даними Всеукраїнської програми «Ти як?» (2022), понад половина вчителів (54%) відчують професійне вигорання та потребують психологічної допомоги; 29–37% педагогів виявили свідоме бажання розвивати власні навички управління стресом та виявлення його ознак у колег [15]. Водночас сучасні українські дослідження демонструють, що педагогічне середовище, яке забезпечує психологічну підтримку, сприяє підвищенню адаптаційних можливостей, зниженню рівня професійного вигорання та розвитку внутрішніх ресурсів педагогів [7; 8; 13].

Загалом, емпіричні дослідження показують, що більшість педагогів демонструють внутрішню гнучкість і здатність протистояти стресорам, однак тривалі й інтенсивні стресові фактори негативно впливають на загальну якість їх життя, професійну ефективність та адаптаційні ресурси [6].

Низка досліджень суголосні думці про важливість розвитку емоційного інтелекту та стресостійкості педагогів для забезпечення психоемоційного благополуччя [7; 8].

Таким чином, сучасні науковці виділяють кілька ключових педагогічних

умов психосоціальної підтримки, які формують системне середовище для збереження психоемоційного благополуччя педагогів і підвищення їх професійної ефективності.

До таких умов належать організаційно-управлінські підтримуючі заходи, що передбачають чітку регламентацію взаємодії педагогів із адміністрацією та колегами, забезпечення прозорості та доступності інформації про цифрові платформи і професійні вимоги, а також підтримку ініціатив й участі педагогів у прийнятті рішень щодо цифрового освітнього середовища.

Важливу роль також відіграють психологічна підтримка та сприятливий психологічний клімат, який реалізується через тренінги зі стрес-менеджменту та саморегуляції, розвиток колегіальної взаємопідтримки й наставництва, створення умов для безпечного обміну емоційним і професійним досвідом.

Методичне та навчальне забезпечення цифрової компетентності включає системне підвищення цифрових навичок через курси, вебінари, тренінги, використання адаптивних цифрових інструментів для оптимізації професійної діяльності, застосування педагогічних стратегій, що зменшують інформаційне навантаження.

Інформаційно-комунікаційна підтримка передбачає регламентацію онлайн-комунікацій, створення каналів для швидкого обміну інформацією, впровадження механізмів обмеження надлишкових повідомлень і цифрового перевантаження, а також інтеграцію психологічних рекомендацій щодо роботи з цифровими платформами.

Розвиток особистісних ресурсів педагога включає формування навичок саморегуляції, управління емоційним станом, рефлексію професійної діяльності й аналіз стресових ситуацій, а також підтримку мотивації до професійного розвитку та вдосконалення цифрової компетентності [3; 7; 11; 13].

Таким чином, комплекс зазначених умов створює системне середовище підтримки, що дає змогу педагогам ефективно адаптуватися до цифрового освітнього середовища, зберегти психоемоційне благополуччя та підвищувати професійну ефективність.

6.2 Методологія дослідження.

Для реалізації мети дослідження було використано комплексний підхід, що поєднує педагогічні, психологічні та освітньо-технологічні аспекти психосоціальної підтримки педагогів у цифровому освітньому середовищі. Основними інструментами збору даних стали авторська анкета «Психосоціальна підтримка педагогів у цифровому освітньому середовищі» та методика «WHO-5 Well-Being Index» (Індекс благополуччя ВООЗ-5) в адаптації Л. М. Карамушки, К. В. Терещенко та О. В. Креденцера (Topp, Ostergaard, Sondergaard, Bech, 2015) (далі методика WHO-5 - автори) [9]. Для обробки та візуалізації отриманих кількісних даних використовували програму Excel for Windows (версія Office 365).

Методика WHO-5 спрямована на оцінку суб'єктивного психологічного благополуччя респондентів, яке визначається рівнем задоволеності життям, позитивного настрою й енергійності протягом останніх двох тижнів. Опитувальник складається з п'яти тверджень, за якими респонденти оцінюють частоту переживання позитивних станів за п'ятибальною шкалою (1 – ніколи, 5 – дуже часто). Високі показники методики WHO-5 відображають високий/достатній рівень психологічного благополуччя, що виступає ключовим ресурсом психосоціальної стійкості педагогів. У контексті цифрового освітнього середовища та соціальних викликів сучасності, включаючи воєнні умови, рівень психологічного благополуччя визначає здатність педагогів адаптуватися до навантаження, контролювати стрес та ефективно виконувати професійні функції.

Авторська анкета «Психосоціальна підтримка педагогів у цифровому освітньому середовищі» була розроблена для визначення рівня психоемоційного стану педагогів в умовах цифровізації освіти. Зокрема, анкета дає змогу визначити: вплив цифрових технологій на професійне навантаження – оцінка інформаційного перевантаження, втоми та емоційної реакції на роботу з цифровими платформами; психологічний клімат у закладі освіти – оцінка рівня підтримки адміністрації, дружніх стосунків у колективі, організації заходів з

покращення або стабілізації психічного здоров'я; ставлення до цифрових технологій та саморегуляція – оцінка здатності адаптуватися до цифрових інструментів, використовувати техніки саморегуляції та зменшувати цифровий стрес; чинники психосоціальної підтримки – визначення аспектів професійної діяльності, взаємодії з колегами та адміністрацією, що найбільше сприяють збереженню психологічного благополуччя.

Анкета містить закриті питання, шкалу Лайкерта для оцінки частоти прояву емоцій та рівня згоди з твердженнями, а також множинний вибір для визначення факторів підтримки.

Отже, використання у дослідженні цих методик: стандартизованого опитувальника за методикою «WHO-5 Well-Being Index» і авторської анкети «Психосоціальна підтримка педагогів у цифровому освітньому середовищі», дає змогу для комплексного аналізу психоемоційного стану педагогів і визначення педагогічних умов його формування.

6.3 Виклад основного матеріалу дослідження.

Дослідження проводилось в березні 2026 року серед вчителів закладів освіти м. Києва, які підвищували кваліфікацію в Інституті післядипломної освіти Київського столичного університету імені Бориса Грінченка. Вибірка становить 364 особи.

Серед респондентів переважають досвідчені педагоги – 51,8%, які мають стаж роботи понад 20 років, ще 23% працюють від 10 до 20 років, до 5 років стажу мають 10,2% респондентів (рисунок 1).

Отримані дані свідчать про високий рівень інтеграції цифрових технологій у професійну діяльність педагогів: 80,3% використовують їх щодня, ще 18,4% - кілька разів на тиждень. Це означає, що цифрові інструменти вже стали не додатковим, а базовим компонентом освітнього процесу (рисунок 2).

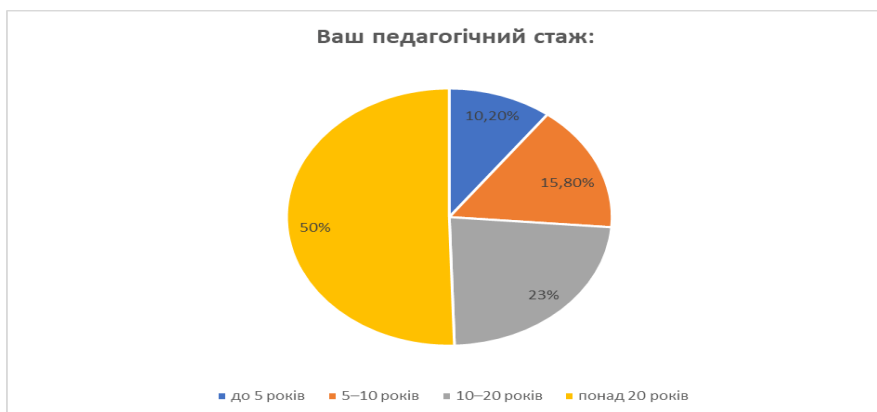

Рисунок 1. Педагогічний стаж респондентів.

Джерело: сформовано авторами.

Такий показник відображає перехід до використання цифрових технологій, що виконують роль не лише інструмента передачі знань, а й засобу організації освітнього процесу, суб'єктної взаємодії між учасниками освітнього процесу, оцінювання результатів навчання здобувачів освіти.

Рисунок 2. Використання цифрових технологій у професійній діяльності.

Джерело: сформовано авторами.

Водночас наявність респондентів (1.3%), які використовують цифрові технології рідко або кілька разів на місяць, може свідчити про низький рівень цифрової компетентності, умови праці (технічні, організаційні), індивідуальні підходи та стилі професійної діяльності.

Для з'ясування основних факторів цифрового середовища, що впливають на психоемоційний стан і професійне благополуччя педагогів було запропоновано

оцінити низку тверджень за такими блоками: оцінка психоемоційного стану; вплив цифрових технологій на загальне професійне навантаження; психологічний клімат у закладі освіти; особисте ставлення до цифрових технологій та саморегуляції.

За результатами самооцінки психоемоційного стану фіксується відсутність крайніх станів у більшості респондентів: як негативних, так і позитивних (рисунок 3). За більшістю показників домінує оцінка “рідко” – від 35 до 50%. Також значною є частка відповідей “3” (інколи), що підтверджує середній рівень напруження та помірну вираженість негативних емоційних станів.

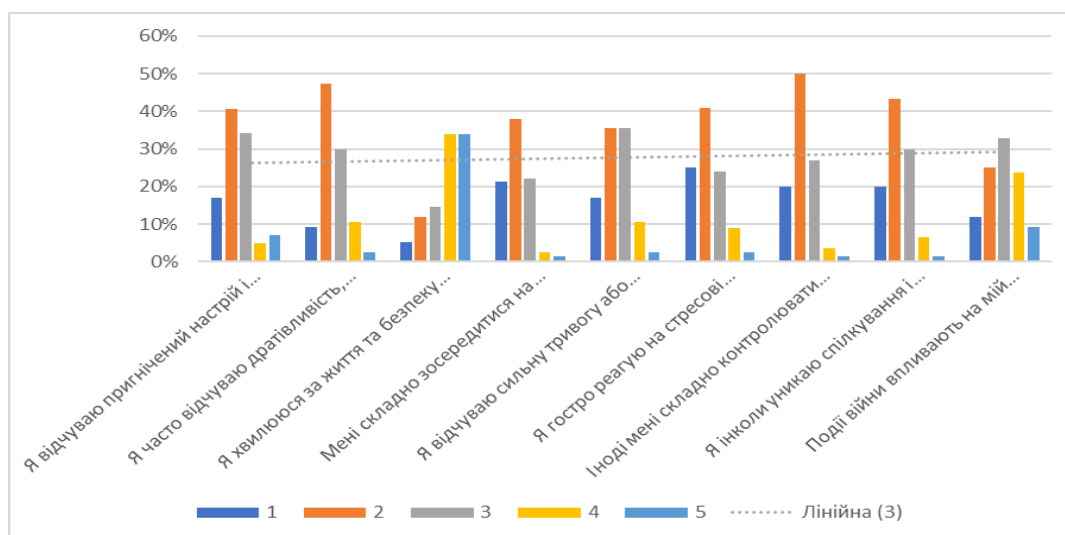

Рисунок 3. Оцінка психоемоційного стану.

Джерело: сформовано авторами.

Поміж інших вирізняється оцінка тверджень щодо тривоги, пов’язаної із зовнішніми подіями: хвилювання за життя та безпеку свою і близьких (по 34% “часто” і “дуже часто”); вплив війни на психоемоційний стан і працездатність – 23,4% (“часто”), 23,6% – “інколи” і 9% – “дуже часто”. Тобто, зовнішні кризові події мають суттєвий вплив на психоемоційний стан педагогів.

Отже, психоемоційний стан освітян характеризується помірним рівнем напруження та стресу. У більшості респондентів переважають середні оцінки, що свідчить про відсутність критичних проявів. Водночас значний вплив мають зовнішні фактори, зокрема кризові події, що підсилюють емоційне

навантаження. Загалом стан педагогів потребує психологічної підтримки та заходів для стабілізації емоційного благополуччя.

Також відзначається помірний рівень сприйняття респондентами надмірного навантаження через використання цифрових технологій: за всіма показниками домінує оцінка 2 бали, тобто “рідко” (від 32% до 42% педагогів). Оцінки на рівні 4-5 балів – “часто” і “дуже часто” – не виходять за межі 5-10%, за виключенням твердження: “використання цифрових технологій значною мірою збільшує моє професійне навантаження”, яке 15% респондентів оцінили на рівні 4-х балів, тобто “часто” (рисунок 4).

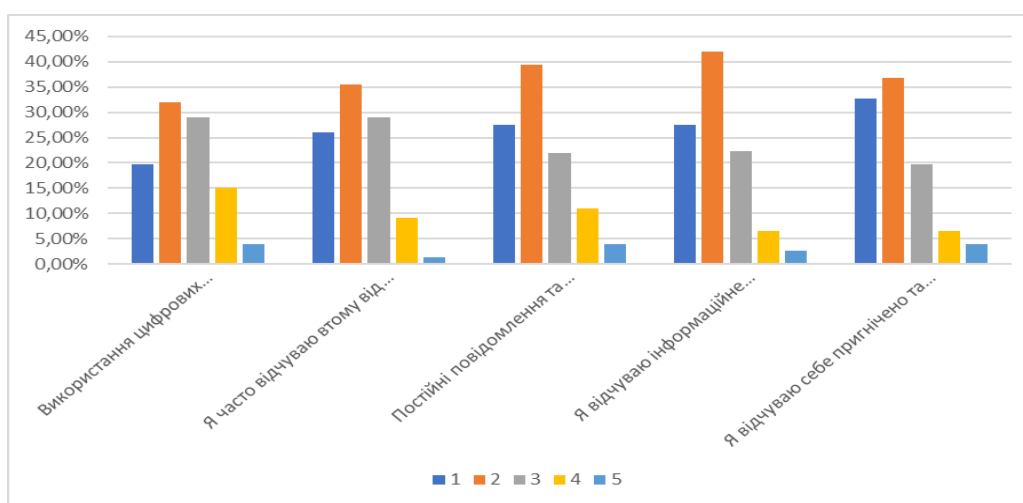

Рисунок 4. Вплив цифрових технологій на навантаження.

Джерело: сформовано авторами.

Загалом, результати показали, що цифровізація освітнього процесу підвищує ефективність роботи вчительства. Водночас вона створює додаткове навантаження, певною мірою помірне, але таке, що потребує додаткової оптимізації та підтримки педагогів.

На відміну від попередніх блоків тверджень, в діаграмі (рисунок 5) помітно, що в результатах оцінки психологічного клімату в закладі освіти за більшістю показників домінують високі оцінки (4 і 5 балів) на рівні 30–52%.

Це свідчить про загалом сприятливий психологічний клімат у закладах освіти респондентів. Найвищий показник – 52,6% педагогів відзначили як діловий характер відносин між ними й адміністрацією закладу освіти на рівні

“часто” (4 бали). А 51% опитаних відзначили відсутність негативного ставлення з боку адміністрації закладу освіти та їхню підтримку в стресових ситуаціях.

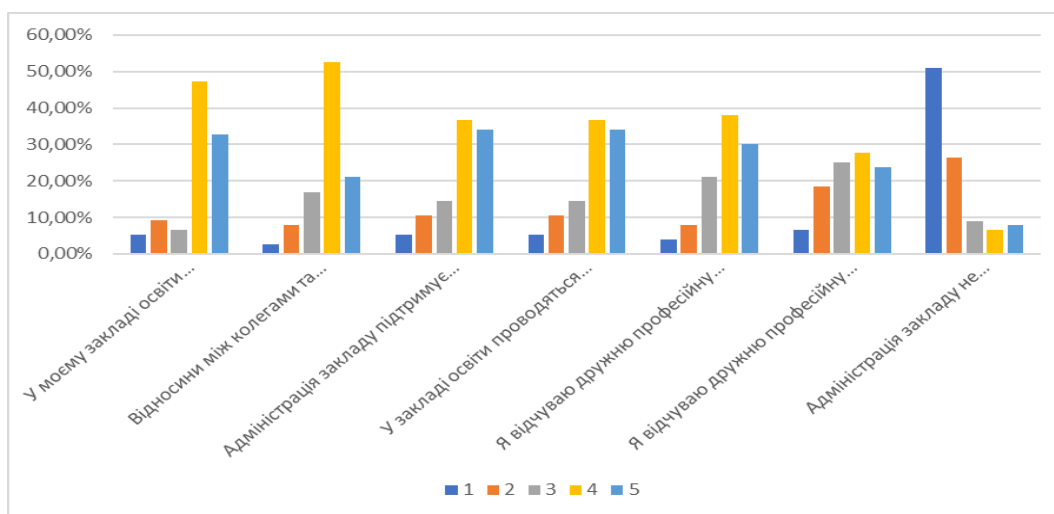

Рисунок 5. Психологічний клімат у закладі освіти.

Джерело: сформовано авторами

Отже, представлені результати демонструють відсутність серйозних конфліктів або системних проблем, психологічний клімат є достатньо сприятливим і стабільним в даних закладах освіти. Слід зазначити, що позитивний психологічний клімат виступає важливим ресурсом, який допомагає педагогам справлятися з надмірним професійним навантаженням і стресом.

Отримані результати (рисунок 6) демонструють переважно позитивне ставлення педагогів до цифрових технологій, а також достатньо високий рівень саморегуляції. У перших трьох твердженнях домінують високі оцінки “часто” (54–65,8%) і “дуже часто” (21–26%), що свідчить про хорошу адаптацію до цифрового середовища. Оцінка твердження про наявність стресу від використання цифрових технологій під час роботи має низькі та середні показники (“ніколи” і “рідко” по 38%).

Водночас використання технік саморегуляції педагогами для зменшення цифрового стресу є на середньому рівні - 30% використовують інколи, 31,5% - рідко, а 17% - ніколи. Тобто, незважаючи на високу цифрову готовність, частині педагогів потрібна підтримка у сфері управління стресом і практичне застосування навичок саморегуляції.

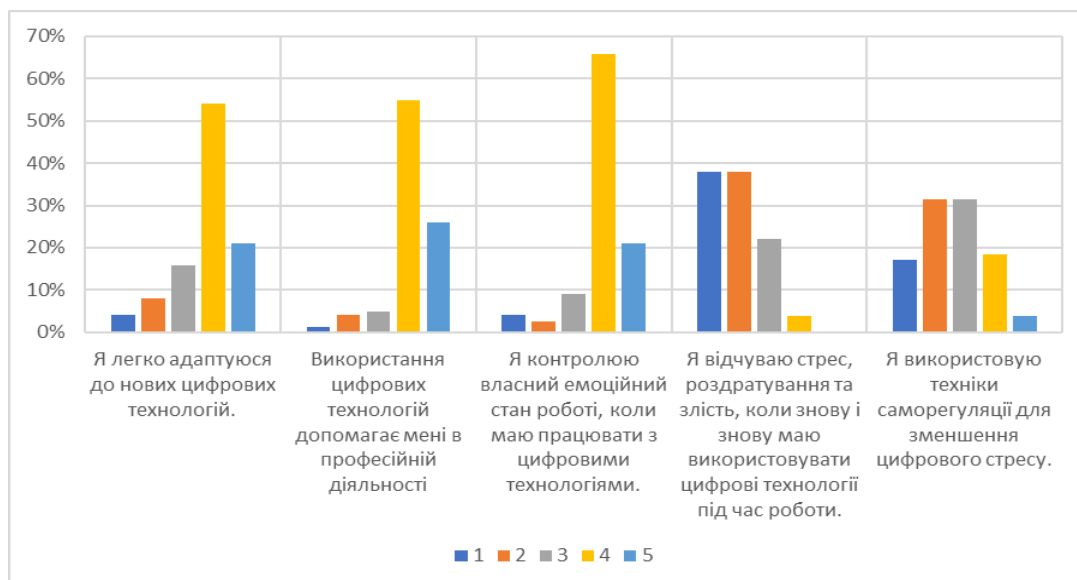

Рисунок 6. Ставлення до цифрових технологій та саморегуляція.

Джерело: сформовано авторами

Таким чином, аналіз результатів за чотирма блоками тверджень показує, що професійна діяльність педагогів у сучасних умовах супроводжується помірним психоемоційним напруженням, яке зумовлене як впливом цифрових технологій, так і зовнішніми факторами.

З одного боку, педагоги позитивно ставляться до впровадження цифрових технологій в освіту, достатньо добре адаптуються до таких інновацій і визнають їхню користь у професійній діяльності. До того ж у закладах освіти спостерігається сприятливий психологічний клімат, наявна підтримка з боку колег і адміністрації, що виступає важливим ресурсом стабільності. З іншого боку, цифровізація призводить до надмірного професійного навантаження. Більшість педагогів оцінює його як помірне, тоді як частина (15%) вважає значним. Попри наявність навичок саморегуляції, педагоги не завжди ефективно застосовують їх на практиці.

Щодо питання ресурсів психосоціальної підтримки, то 76,6% освітян відзначили позитивну роль адміністрації та професійної спільноти (колегіальне партнерство, взаємонавчання) у такому процесі (рисунок 7).

Рисунок 7. Чинники психосоціальной підтримки педагогів в умовах цифрового середовища.

Джерело: сформовано авторами

Також варто наголосити на важливості аспектів сприятливого психологічного клімату в педагогічному колективі. Таку думку поділяють 74% опитаних. Підтримка адміністрації, що спрямована на зростання цифрової компетентності вчительства є важливою для 61% педагогів. Одним із ключових чинників успішної цифровізації педагога називають наявність методичного та технічного супроводу, зокрема у формі внутрішньої взаємодопомоги в колективі (наприклад, технічний супровід колег). Таким чином, ключовим фактором психосоціальной підтримки педагогів є не технології, а люди і середовище.

Для оцінювання психічного благополуччя педагогів використано методику WHO-5, що визначає частоту переживання позитивних емоцій протягом останніх двох тижнів (рисунок 8).

Аналіз результатів показав, що позитивні емоційні стани (бадьорість, гарний настрій) присутні, однак не є стабільними: лише 4,0% респондентів відзначили їх постійно, тоді як більшість обирали середні варіанти відповідей. Аналогічна тенденція спостерігається щодо відчуття спокою та розслабленості - переважають ситуативні прояви (до 30,7% - «певний час»), що вказує на нестійкість емоційної рівноваги.

Рисунок 8. Опитувальник WHO-5 Well-Being Index

Джерело: сформовано авторами

Показники активності й енергійності також мають коливальний характер: лише 4,0% відчують їх постійно, тоді як більшість респондентів зазначають періодичність таких станів. Оцінка якості відновлення засвідчила недостатній рівень ресурсності: лише 6,7% педагогів почувалися відпочилими постійно, тоді як інші відзначають це епізодично. Водночас інтерес до життя зберігають лише 8,0% опитаних («весь час»). Така ситуація є цілком виправданою та підтверджує загальний стан опитаних - «стратегія виживання».

Узагальнення результатів показало, що низькі значення становлять близько 25-30%, середні - 45-50%, високі - 20-25%, що свідчить про переважання середнього рівня психічного благополуччя.

Отже, психічне благополуччя педагогів характеризується емоційною нестабільністю: позитивні стани мають епізодичний характер, спостерігаються ознаки психоемоційного напруження, зниження енергії та недостатнього відновлення, що може свідчити про ризик професійного вигорання. Водночас інтерес до професійної діяльності зберігається та виступає важливим ресурсом. Отримані результати обґрунтовують необхідність впровадження системної психосоціальної підтримки педагогів, спрямованої на розвиток навичок саморегуляції, зниження стресу та відновлення ресурсів.

Висновки.

Результати дослідження доводять: попри значний досвід та активне впровадження цифрових інструментів, їх використання вчителями часто залишається фрагментарним. Це актуалізує потребу в подальшому розвитку цифрової компетентності.

Водночас цифрові технології для вчительства виступають і ресурсом, і фактором стресу, тому професійна стійкість педагогів визначається синергією здорового психологічного клімату, навичок саморегуляції та раціонального цифрового менеджменту. На основі дослідження також визначено педагогічні умови, що забезпечують ефективне формування психосоціальної підтримки педагогів, а саме: спланована організаційно-управлінська політика, психологічний супровід і розвиток культури взаємопідтримки, системне підвищення цифрової компетентності, регламентація інформаційно-комунікаційних процесів та розвиток особистісних ресурсів педагогів, зокрема навичок саморегуляції й стресостійкості.

Виявлено, що психоемоційний стан педагогів характеризується помірним рівнем напруження, що зумовлено як професійними вимогами цифрового середовища, так і впливом зовнішніх кризових чинників, зокрема воєнних подій. Психологічне благополуччя більшості респондентів перебуває на середньому рівні, що свідчить про наявність «стратегії виживання», ризиків емоційного виснаження та професійного вигорання.

Відтак, формування цілісної системи психосоціальної підтримки є певною освітньою політикою для запобігання вигоранню, покращенню психологічного благополуччя вчительства в умовах «стратегії виживання» та їх успішної адаптації до сучасних викликів, перед якими стоїть українська освіта.

Режим доступу: <https://www.6sigma.us/lean-tools/poka-yoke-six-sigma/>

26. McGarry S. Poka Yoke: 20 Effective Poka Yoke Examples & Mistake Proofing Techniques for Manufacturing [Електронний ресурс] / Shannon McGarry. – 2023. – Режим доступу: <https://www.autodesk.com/products/fusion-360/blog/20-poka-yoke-examples/>
27. Malsam W. Poka Yoke: 15 Examples of Poka Yoke in Manufacturing [Електронний ресурс] / William Malsam. – 2025. – Режим доступу: <https://www.projectmanager.com/blog/poka-yoke-examples>
28. Toyota Blog. Poka-yoke – Toyota Production System guide [Електронний ресурс]. – 2016. – Режим доступу: <https://mag.toyota.co.uk/poka-yoke/>
29. Lin Boyer A. Lean Manufacturing in Real Life: 10 Examples of Poka-Yoke in Daily Life [Електронний ресурс] / Angie Lin Boyer. – 2021. – Режим доступу: <https://tulip.co/blog/poka-yoke-examples-everyday-life/>
30. Shmatkov D. Poka-Yoke, або Захист від дурня [Електронний ресурс] / Denys Shmatkov // DOU. – 2023. – Режим доступу: <https://dou.ua/forums/topic/45189/>
31. Осокина А., Нестеренко Д. Застосування інструментів ощадливого виробництва в практиці покращення операційних процесів бізнес-організації // Наука онлайн: Міжнародний електронний науковий журнал. – 2021. – № 1. – Режим доступу: <https://nauka-online.com/publications/economy/2021/1/zastosuvannya-instrumentiv-oshadlivogo-virobnitstva-v-praktitsi-pokrashheniya-operatsijnih-protsesiv-biznes-organizatsiyi/>

Chapter 6.

1. Ozturk, F., Çalışkan, B., & Oguz-Duran, N. (2025). Digital resilience: A systematic literature review on definitions, measurements, and interventions. *European Psychologist*. <https://doi.org/10.1027/1016-9040/a000570>
2. Грицай Я. Г. Стан цифрового освітнього середовища закладів загальної середньої освіти. *Імідж сучасного педагога*. 2024. 4(217). С. 37–41. DOI: [https://doi.org/10.33272/2522-9729-2024-4\(217\)-37-41](https://doi.org/10.33272/2522-9729-2024-4(217)-37-41)

3. Данко А. Психосоціальна підтримка як складова державно-суспільної взаємодії в умовах воєнного стану. Педагогічні інновації: ідеї, реалії, перспективи. 2023. № 2 (31). С. 63–71. URL: https://pi.iod.gov.ua/images/pdf/2023_2/8.pdf
4. Іванюк О. В. Потреби педагогів у підвищенні кваліфікації та психосоціальна підтримка. 2023. URL: <https://surl.li/dusira>
5. Кайдалова Л.Г. Педагогічна комунікація у цифровому середовищі закладу вищої освіти. Наукові записки. Серія: Педагогічні науки. 2025. № 220. С. 41–46. <https://pednauk.cusu.edu.ua/index.php/pednauk/article/view/2325/2339>
6. Кондратюк С. М. Емпіричне дослідження психоемоційних станів педагогів в умовах воєнного стану. Вісник Львівського університету. Серія психологічні науки. 2023. № 18. С. 39–46. URL: <https://psy-visnyk.lnu.lviv.ua/uk/v18-2023>
7. Матвієнко О. В., Химич М. А. Благополуччя дітей та педагогів: дієві інструменти та практики психосоціальної підтримки. Освітньо-науковий простір. 2025. 8(1). С.64–74. DOI:[https://doi.org/10.31392/onp.2786-6890.8\(1\)/1.2025.06](https://doi.org/10.31392/onp.2786-6890.8(1)/1.2025.06).
8. Мамчур І. В. Підтримка та збереження психологічного здоров'я педагогічних працівників в умовах сучасних соціальних трансформацій. Наукові записки. Серія: Психологія. 2025. № 4. С. 52–57. DOI: <https://doi.org/10.32782/cusu-psy-2025-4-6>
9. Методики дослідження психічного здоров'я та благополуччя персоналу організацій: психологічний практикум. Л. М. Карамушка, О. В. Креденцер, К. В. Терещенко, В. І. Лагодзінська, В. М. Івкін, О. С. Ковальчук; за ред. Л. М. Карамушки. Київ: Інститут психології імені Г.С. Костюка НАПН України, 2023. 76 с.
10. Морзе Н. В., Базелюк О. В., Воротнікова І. П., Дементієвська Н. П., Захар О. Г., Нанаєва Т. В., Пасічник О. В., Чернікова Л. А. Опис цифрової компетентності педагогічного працівника // Відкрите освітнє е-середовище сучасного університету. 2019. Спецвипуск. С. 1–53. ISSN 2414-0325.

URL:<https://surli.cc/pwtpac>

11. Митник О., Островершенко А. Психолого-педагогічні умови формування цифрової компетентності здобувачів вищої освіти. Освітньо-науковий простір. 2025. № 1 (8(1)). С. 83–93. DOI: <https://surl.li/sfsept>
12. Олексенко С. В., Савченко С. В., Хоменко О. А. Цифрова стресостійкість педагогів в умовах цифровізації освіти. Педагогічна Академія: наукові записки. 2026. № 27. С. 1-19 <https://surl.li/sachbf>
13. Покрова С. В. Благополуччя педагогів: проблеми та практика підтримки в професійній діяльності. Теорія та практика педагогічних наук. 2025. Березень. С. 1–10. DOI: [10.26661/2786-5622-2025-1-01](https://doi.org/10.26661/2786-5622-2025-1-01)
14. Ткачук І., Луценко Ю. Психосоціальна підтримка учасників освітнього процесу в закладах професійної освіти. Науковий вісник Інституту професійно-технічної освіти НАПН України. Професійна педагогіка. 2019. №18. С. 34–39. URL: <https://doi.org/10.32835/2223-5752.2019.18.156-161>
15. Результати опитування Всеукраїнської програми ментального здоров'я «Ти як?». URL: <https://surl.lu/renfiq>
16. Шпак М. М. Стресостійкість особистості в дискурсі сучасних психологічних досліджень. Габітус. 2022. Вип. 39. С. 199–203. URL: http://dSPACE.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/27825/1/Shpak_Habitus_2022.pdf.

Chapter 7.

1. Bart, R. (1994). *S/Z*. Moscow: Ad Marginem. (In Russian).
2. Barskyi, R. (2003). *Postmodernist* [Postmodernity]. In Ch. Winqvist & V. Taylor (Eds.), *Entsyklopediia postmodernizmu* [Encyclopedia of Postmodernism] (pp. 327-331). Kyiv: Osnovy.
3. Waldenfels, B. (2002). *Vstup do fenomenologii* [Introduction to Phenomenology]. Kyiv: Alterpres.
4. Humeniuk, T. K. (1997). *Modernizm u perspektyvi postmodernizmu* [Modernism